

Чорнобай Микола

к.е.н., доцент

Чорнобай Лариса

к.е.н., доцент,

Журовська Зоряна

магістрант

*Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ОСНОВА КОМПЛЕКСНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

У сучасних умовах головними проблемами в сільській місцевості є високий рівень безробіття, посилення міграції сільського населення, скорочення мережі закладів соціально-культурного призначення, зношеність та застарілість їх матеріально-технічної бази, брак ресурсів для збереження і відтворення виробничого потенціалу села, бідність. Вказані проблеми зберегли свою актуальність до цього часу, а їхній негативний вплив на розвиток сільських територій обмежує можливості формування та використання соціально-економічного потенціалу села.

Пріоритетності комплексному стійкому розвитку сільських територій як напряму аграрної політики України в контексті євроінтеграційного спрямування додає позиція ЄС, згідно якої стійкий сільський розвиток є основою програми його розвитку та фундаментальним принципом всієї політики розвитку села в найближчому майбутньому та на перспективу [2].

Для стабілізації розвитку сільських територій та поліпшення рівня та якості життя сільського населення винятково важливим є розширення сфери зайнятості та підтримка економічної активності, як на державному, так і на місцевому рівнях. На думку багатьох експертів, сільське господарство в умовах вдосконалення технологічних процесів не здатне вирішити проблему зайнятості на селі. Тому в сучасних умовах забезпечити продуктивну зайнятість на селі можливо за рахунок розвитку різних видів діяльності, в тому числі несільськогосподарського підприємництва.

У сучасних умовах децентралізації важливу роль мають відіграти органи місцевого самоврядування, які прямо зацікавлені в розвитку потенціалу сільських територій, формуванні сприятливого соціально-економічного середовища на основі розвитку підприємництва на місцевому рівні.

Забезпечення зайнятості селян, вивільнених із сільського господарства в процесі його глобальної модернізації, у місцях їх постійного проживання, передбачатиме розвиток багатогалузевої і багатофункціональної виробничої та соціальної сфер, зокрема зосередження комплексної переробки сільськогосподарської продукції переважно в місцях її виробництва.

У сучасних умовах в Україні важливо використати досвід постсоціалістичних країн Центральної Європи, яким вдалось уникнути безробіття селян в основному завдяки зосередженню на селі заготівлі, зберігання та переробки сільськогосподарської сировини і виробництва продуктів харчування.

Враховуючи об'єктивну пріоритетність функціонування сільського господарства як основи розвитку сільських територій та з метою створення передумов для багатофункціонального розвитку сільських поселень пропонуємо розглядати сільські регіони як середовище для розвитку: підприємств із переробки сільськогосподарської сировини; підприємств з обслуговування сільськогосподарського виробництва; закладів сфери послуг; промислових підприємств, діяльність яких базуватиметься на використанні сільських трудових ресурсів, вільних земельних ділянок, місцевих ресурсів; підприємств на основі місцевих народних промислів; багатофункціональних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Економічна діяльність у сільських регіонах відбувається у важких умовах, натрапляючи на низку перешкод, для подолання яких потрібні розбудова і зміцнення існуючого інституціонального оточення, яке підтримує таке підприємництво на різних рівнях.

На нашу думку, диверсифікація виробничої діяльності сільського населення сприятиме формуванню потужного середнього класу серед селян, а це: домінування в суспільстві активної жит-

тевої позиції – прагнення самостійно забезпечувати добробут собі та своїй родині, дбати про майбутнє; наявність внутрішніх джерел інвестування населення у бізнес, житло, освіту тощо; високий платоспроможний попит населення і, відповідно, масштабний внутрішній ринок, що приведе до економічного зростання, збільшення зайнятості населення; панування демократичних принципів державного управління тощо. Усі перелічені результати диверсифікації водночас є і її передумовами.

Отже, подолання комплексу неповноцінності села, розвиток позитивного іміджу галузі сільського господарства як виду діяльності дадуть змогу реально забезпечити становлення ринкової економіки на всіх рівнях економічної системи України. Диверсифікація виробничої діяльності у сільських регіонах може сприяти стабілізації соціально-економічної ситуації на селі, уникненню його занепаду, дотриманню принципу соціальної справедливості та відповідальності на основі гарантування загальнодержавних стандартів життя як міського, так і сільського населення. Соціальними результатами диверсифікаційних процесів у сільському господарстві загалом, чи в окремих його суб'єктів зокрема, безумовно буде зростання зайнятості сільського населення, поліпшення умов праці, оптимізація міграційних тенденцій тощо. Тобто, закладаючи міцну основу в подолання назрілих соціально-економічних проблем сільських регіонів, диверсифікація виробничої діяльності нині повинна посісти чільне місце серед основних шляхів досягнення зрівноваженого розвитку сільських регіонів.

Комплексний розвиток сільських територій повинен сприяти переходу села від його аграрної концепції до більш диверсифікованої, яка передбачає стимулювання розвитку інших сфер людської діяльності, зокрема зеленого туризму, сфери послуг, а також розміщення в сільській місцевості переробних та промислових підприємств, які б орієнтувалися на місцеву сировину (переробка сільськогосподарської продукції, видобуток корисних копалин та виробництво будівельних матеріалів, тощо).

Для вирішення соціально-економічних проблем сільських територій необхідна координація державних та регіональних гі-

лок влади, вдосконалення державної фінансово-кредитної і податкової політики, що забезпечить зростання інвестиційної привабливості сільських територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Лисенко Л.І. Ринок праці. Техніка пошуку роботи: навчальний посібник / Л.І. Лисенко, Б.В. Максимов. – К.: Професіонал, 2004. – 320 с.
2. Управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій: монографія / [Саблук П.Т., Кропивко М.Ф., Булавка О.Г. та ін.]; за ред. П.Т. Саблука, М.Ф. Кропивка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 454 с.
3. Хаффнер Ф. Ринок праці та державна політика щодо стимулювання зайнятості та підтримки безробітних: німецький досвід / Ф. Хаффнер // Міжвідомчий науковий збірник «Зайнятість та ринок праці». – Вип. 3. – К.: АТ «Українська видавнича група», 1995. – С. 51–59.

Шевчук Жанна

к.і.н., доцент,

*асистент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,*

*Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ: ФОРМУВАННЯ РИНКУ ІНСТИТУТІВ В УКРАЇНІ

Історія інституціоналізму, це історія розвитку суспільства, що постійно змінюється, вдосконалюється та реформується.

Інституціональний розвиток держави визначається не лише змінами економічного устрою сучасного суспільства, а і змінами його інституціональної структури. Крім того, інституціональний розвиток суспільства – це і впровадження механізмів, які не тільки констатують появу нових, але й забезпечують дотримання суб'єктами вже існуючих соціальних інститутів. Інституціональний розвиток суспільства неможливий без інституційних змін.

Інституційні зміни – безперервний процес кількісно-якісних і сутнісних змін та перетворень різних соціальних та економіч-